

[J. A. Komenského]

Listové do Nebe.

Znovu vydal a úvodom opatril

Dr. Ján Kvačala.

Lipt. Sv. Mikuláš.

Nákladom spolku »Tranoscius«.

1902.

Vefactenému

Predsedníctvu cirkve vrbicko-sv.-mikulášskej

venuje

vydavateľ.

Knižtlačiarско-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

0123236

V muzeume král. Českého opatruje sa pôvodný tisk anonymnej knižočky, ktorú týmto našim čitateľom v obnovenom zovňajšku podávame. Zaslúžený historik českej literatúry, Jozef Jungmann, spomenul spisok ten na mieste príslušnom svojej známej Historie, a poneváž podobného názvu prácičku J. A. Komenský spomína medzi svojimi prvými, už dávno bol som si želal náleznúť ho. Stalo sa to už pred niekoľko rokmi, a ja som videl svoju domnienku potvrdenú: že totiž knižočka tá je spisom nášho slávneho krajana Moravana, a dla jeho vlastného soznania je jeho prvým tlačeným českým spisom. Nech tu stojí, čo dôkazom toho slúžiť môže.

V svojom známom liste, kníhkcupcovi Montánovi v Amsterdame r. 1661 písanom, Komenský podáva zprávu o svojej spisovateľskej činnosti, a síce uvádza tu najprv svoje práce v reči materinskej, t. j. českej. Pod punktom III. píše: „Stav sa pastierom sboru, a byv prinútený jednať o príčinách a o pádoch svedomia, písal som „Listové do neba atd.“, t. j. Chudobných utlačených volanie do neba atd., knižočku vytlačenú v Olomouci 1617.“

Jediné, čo sa v tejto zpráve s titulným listom knižočky našej nesrovnáva, je dátum 1617 v písme Montánovi, kdežto náš tisk nosí r. 1619 na čele. Ale tu je možné, že sa Komenský mýlil. V chronologických jeho pozdejších zprávach nachodíme veľa omylov, ktoré by nám to náležite a dostatočne objasnily. Ale možné je i to, že máme pred sebou (snáď už druhý) otisk pôvodného vydania. — Nemáme vedomia, že by kto druhý bol spis podobného názvu vydal, preto je najoprávnejšie spis ten stotožňovať so spisom Komenského pod III. v liste Montánovi spomenutým.

Už sama myšlienka, listy do neba písať, je tak zvláštna a pôvodná, že ju v ten istý čas sotvy dvaja spisovatelia spracujú, bez toho, že by to v širších kruhoch pozornosť vzbudilo. Že dielce to čo chvíľa na aktuálnosti ztratilo, tomu boli na príčine deje Jednoty. Keď povstanie české (r. 1618 vzniklé) na Bielej Hore bolo premožené, pôvodcovia jeho, českí evanjelickí veľikáši,

padli pod mečom kata, ich majetky boli sekvastrované, kto mohol, ratoval sa v cudzinu, a tu už rozdiely medzi chudobnými a bohatými vyhnancami prestaly, ba nie v jednom páde práve tí z nižších vrstiev boli v stave pomáhať mohutným predtým svojím spoluvyhnancom. — Od sociálnych otázok odvrátila sa pozornosť k náboženským, vychovateľským a naučným: ony tvoria predmet i bohatej činnosti pozdejšej J. A. Komenského.

No nám, ktorí v ustálených pomeroch žijeme, prichodí vhod spisok tento, už skoro 300-ročný. Vec v ňom pojednávaná patrí k tým, o nichž básnik riekol: je to staré, a predsa večne nové. Akým zvláštnym podnetom bola práca tá vynútená, nevieme, už titul prezradzuje talent literáta. Pred niekoľko rokmi vzbudily jedného dánskeho spisovateľa: „Listy z Pekla“ všeobecnú pozornosť, dnes sotva kto už myslí na ne. Myslíme, že prítomné Listy do neba u nášho obecnstva dlhšie budú mať živobytie. Keď Komenský prenáša záverečný súd nad sociálnou otázkou do neba, nechce tým vyhnúť úsudku o prítomnom jej stave. V prvom liste dá úplnú možnosť chudobným vyžalovať sa, ale hneď v druhom ich Kristus, ač im aj sdeľuje, že razom píše bohatým, vystríha od prílišných očakávaní rovnosti hospodárskej. V treťom liste ovšem k potešeniu bohatých sdeľuje, že vyrovnanie majetkové sa na ten čas ešte zanechá, ale im kladie na srdce, aby sa svojho majetku len šafárami považovali. I svojím príkladom, ale ešte i chovaním sa nerozumných zvierat ich napomína k milosrdenstvu naproti úbohým. — V štvrtom liste majú slovo bohatí, a obratne uvažujú vinu pre nedostatok chudobných na týchto samých, ktorí, keď im dnes pomôžeš, zajtra sú zase tam, kde prvej boli. Len nehodným — vraj — nepomáhajú, lebo si musia darov Božích vážiť. Všetky obvinenia odmietajú, a tešia sa, že rovnosť ešte tak skoro nenastane. — V poslednom liste Pán dáva znať obom stranám, že ostatný súd bude len na konci sveta. Milosrdenstvo potom prestane, k platnosti príjde spravodlivosť: preto chudobní i bohatí nech ešte v tomto živote podvrátia obvinenia proti nim vyzdvihnuté: upozorňuje ich, že pred ním nelzá bude hrať nevinného a ukazovať sa v priaznivejšom svetle, ako čo

bola a je skutočnosť. — Čo časovú zvláštnosť nech uváži čitateľ záverečné slová Kristove: „príjdem hneď“, a vzdych spisovateľa: „príjď teda Pane Ježiši“.

Už v časoch reformácie Luther žil v stálom očakávaní príchodu Pána, a behom toho stoloetia nejeden veriaci za jeho príkladom. Počiatkom XVII. stoloetia sa tie očakávania v najrozmanitejších kresťanských krajoch obnovily. Komenský sám v škole herbornskej utvrdil sa vo viere tej, ináčej i v svojom domove rozšírenej. Viera tá sa kázala byť najjednoduchším rozlúštením mnohých záhad sveta a cirkve, medzi nimiž čo jedna z najstarších, práve otázka sociálna, i v sboroch bratrských nepokoje zapríčiňovala.

Ale všetky pokusy riešiť zákonami alebo vôbec zovňajším tlakom otázku tú dosavád nedostačily. V špartanskom štáte bolo mnoho kommunistického, zaniknutím toho štátu i zákonodarstvo Lykurga ztratilo platnosť. Prví kresťania v hlbokom ponímaní prikázania lásky spojili svoje majetky v spoločnú kassu, menovite v prospech chudobných, ale zkušnosti boli pre druhé sbory tak málo lákavé, ako i pre nasledujúce časy. Čo v tých pokusoch bolo dobré a šlachetné, totiž starostlivosť o chudobu, to sa stalo vznešenou úlohou kresťanskej cirkve, ktorá ale oprávnenosť súkromného majetku bez odporu uznala. Len voľné rozhodnutie jednotlivca viedlo v zátišie kláštorov, kde ovšem všetko bolo spoločné. — Cirkev mimo kláštorov sa časom ovšem stala prisvetskou, ale keď nastaly veľké udalosti, vedúce k obratu, reformátori správne oddelili svoj úkol od vecí zemských. Pokusy revolučné, ako bol menovite anabaptistov leydenských, hlásavších spoločnosť žien a majetku, končili veľmi smutne, a „bratři moravskí“, prívrženci toho príbuzných zásad, ešte za časov Komenského živší, zmizli bez stopy. Nemožno mi tu vypísať všetko, čo sa od čias Komenského v tejto otázke podujalo: menovite XIX. stoloetie vyvinulo ziimničnú činnosť na poli sociálnom, takzvaná štvrtá trieda (robotnícka), teší sa všeobecnej pozornosti mysliteľov a štátnikov. Hlása sa potrebnosť reformácie spoločnosti, započat celý vývin jej znova, pod inými podmienkami, a nie jeden život, šlachetný, bezzištný, je po-

svätený tej snahe: literatúra a nauka príslušná rastie v rozmeroch; zástupcovia kresťanských cirkví tiež berú účasť na tej duševnej borbe. — My vyznávame, že máme srdečnú sympatiu k tým, ktorí sa našich v núdzi upiacich bratov zaujímajú. Budúcnosť nikto nevie, preto nechceme prorokovať, či sa tým, ktorí násilným spôsobom chcú prevrat spoločnosti, snáď na čas i nepodari dosiahnuť cieľa svojho. Ale práve tak sme presvedčení, že úspechy ich nebudú trvať. Ako Komenský píše, tak súdi i historia: rovnosť medzi ľuďmi zaviesť: to sa „predbežne“ ešte, t. j. do konca sveta nechá. Bohatým zavznieva jeho napomenutie: považovať sa len šafárami svojho majetku, majúcimi vydať počet z vladárenia toho pred súdom spravodlivosti, a dokazovať milosrdenstvo i k nehodným chudobným, k vôli tým, ktorí biedu svoju nezaslúžili. Cenné je naučenie i pre chudobných: byť pri pracovitosti vernými Pánu svojmu, ktorý ich mnoho vnútorných a zovňajších bojov, pri bohatstve nevyhnutných, ušetril a ktorý na verných svojich v čas svojho blízkeho príchodu nezapomene.

Práve tento posledný punkt, príchod Pána, my ináč uvažujeme, ako naša knižočka. Domnenie, že by on o krátky čas mal prísť k súdu, málokto sdiela dnes, ač i nikto s istotou v otázke tej hovoriť nemôže. Preto náhle, okamžité riešenie celej otázky tej Pánu ponechať nám nelzá. — Ale smer, v ňomž nám treba pracovať, v Listoch do neba poukázaný, i pre nás má platnosť: nech teda bohatší a chudobnejší u nás (opravdových boháčov — dľa môjho vedomia — sotva máme) uvážia napomenutia knižočky tejto, aby každý okamih vzdychnúť mohli, ako pôvodca knižočky tejto: Prijdi, Pane Ježíši. Nech v našom okolí nikto je nie prinútený proti nám Pánu Kristu sa žalovať: také nastrojenie kresťanské umožní aspoň dočasne uspokojujúce riešenie mnohých otázok, ktoré celkom uspokojujúcim spôsobom riešiť človeku nenie dané.

Prítomné vydanie podáva úplne verný otisk originálu. Za srovnanie tlaču s ním vyslovujem svojmu priateľovi, p. Dr. Kamillu Kroftovi, adjunktu v zemskom archíve v Prahe, úprimnú vďaku.

Listové do Nebe,

in kterýchž

Chudí a Bohatí před Krystem žaloby a štížnosti na sebe wespolet vedau a rozeznání býti žádaj: spolu y s Odpovědmi oběma stranám danými / až y s odložením weypo-wědi, k budoucímu konečnému generálnímu, nevspravedlivějššimu Saudu / a gasnému rozeznání mezy stranami

Pěta Páně

M. DC. XIX.

První List Vidj Chudých k Kristu Pánu.

Neydůstogněgšimu Pánu / Pánu Gežiši
Kristu / Boha wěcného wěcnému Synu /
Spasiteli a Wykupiteli wšeho Swěta /
litoštiwému ochráncy chudých, wdow a
šyrotků y wšech opuštěných zástupců nec-
wěrněgšimu / y našemu neymilostiwěg-
šimu Bohu / wšelikan poníženošt wzka-
zujeme.

Š. ošteychánjm bychom před tebe předstupowali,
welebný Pane / my bjdni a v šwěta pohrdani lidé
kdybychom w tom ugišteni nebyli, že ty w konání
šandu při nás šynecch lidských nepatřjš na osobu lid-
škan / aniž podle zewnitřního widění šandjš / ale
podle šprawedlnosti: Protož tobě wšewědanchmu
Pánu tjm šnělegi a danššánliwěgi štjžnosti šwé před-
nášjeti budeme: w čemž aby nás šněl a trpěliwě
wyšlyšel / ponížene žádáme. Nebo což wbožj činiti
máme když giž na šwětě nelže nagjeti, kdožby po-
litował nás / aneb ašpoň narjžánj naše šlyšjeti štel?

Víš hledati mužšme w Řebí ašpoň nagdali je řbožby
 je o nás vgal / a nešťastných opuštěných zaštal. Po-
 šlechtiň tedň, wleebný řkráli náš / wždy ponížene
 proššme / a rozezueg Řři nášj pro milošředenštwj
 řwě. Řeboř řiněho nemáme / w řomžbyehom naděgi
 řložili, řromě tebe. Řudeme pať řřžňowř řlášři proti
 Řratěřjm nášjm wlašřnjm, Řynům wlašřnjm řěhož
 Řtee nášřeho Řřdama ř tem řteřž ř milošři nad
 nás wřee něěřm pořeři, a řbožřm řwěta obřařeňj
 řřau: Řroři nímž aěbyehom mňoho mľuwiti mohli /
 a řegich řlēm vžřwáňj řarů řwřřh, o řřřře, nādher-
 nořři, řhořřeyňowřři a řozpuřřřřlořřech wřřřeligařřřřh / y
 řaneřbáwáňj řwřřřh poeř / atđ. Ř wřřřř poněwadž
 řř řauđee řřř řwolenř řř řomů ođ řwěeho Řtee
 řřozumřme, ře na řo řěpe nežři mř pozor mář / a
 řuđeř wěđeri řařem řwřřm řať w řř wěři nahlěđ-
 nanti: Řrořož mř řoho řaneřřagře, řwřřřh řolřřo
 řezpráwř a řřřwě, řteřěž je nám ođ nřř řěgi, řobě
 řwěmů Řánu potauřřme / a řa ochraňu pořřorně po-
 řřáđáme.

Neprvé pať (poštrpiž nás w tom Pane milý,
ať je tobě cele otevřeme / a gaťákolí myšljenj wštu-
pugj na řřdee naše / před tebou wylegeme) špatřugje
my takowé tyto neřády w šwetě, a potřásáuj se
wněchno nad námi / myšliti je chce; takěli pať w tom
wšle twá gešť / aby takowá mezy námi lidmi ne-
rownost byla / gedni aby hognošť měli až na zbyť
wšřech wěřj / ginj naproti tomu nanzj třěli: gedni

vstavičnými rozkošmi oplývali / druhý hladem a
 žízni mřeli; gedni bez wšelijaké práce lhosteyně živi
 byli / druhý co ošlowé dny y noci w potu tráwili.
 Nebo zdaliž gši nás wšech neštvořil / ty gedný
 Štvořiteli nás? a neštvořil k obrazu swému? zdaliž
 gšy wšech nás nepošlawil nad dílem rukaw swých
 w Swětě / a hospodářstwj neporučil? Zdaliž gšy
 za wšechy nevmřel? Zdali wšechněm milosti své
 nepřeges? Kudyž pak na to přišlo / aby takowá
 nerownost mezy námi lidmi byla? Wiště, gisté /
 anebor wšechy wěcy lidště kola štěstjm je motagi
 a točj / anebor ty zwláštnj negaké přičiny, že
 aby je tak dalo dopauštitš, míti račjš! Gak gest
 koli; totot se gisté nenáležitě dège / že oni wšech-
 něch wěcy hognošt až na zbyť mjtí magj / a my
 nauzy trpěti / kteřjž tak dobře gšme twor twůg gako
 oni. Wlagj mnozý z nich plně štodoly a špižirny,
 až myjji kazý: my mezy tím hladem mřeme. Wlagj
 plně štějně kožichů, čub, sukň, kabátů, až molowé
 to hryzan: my mezy tím odpolu nazý chodjme.
 Wlagj plně truhly štějbra a zlata / aniž toho čím
 vžjwagi / leč že na to hledj: my pak ubozý co
 s dluhy činiti newědance / žádného wšak milošrde-
 ňstwj / založenjm nekteřjm halérkem vžiti nemůžeme.
 O Bože nesmrtečný! wzhlédniž na to co je dège /
 a nás neb zaštan / neb že twůg twor negšme, nás
 je odečti. Ale čmž pak onino lepšj byli, žes ge
 nad nás wywšjil / a k zpjuánj je nad nás přičinu

dal? An hle ani w těch swátečnjch dnech nenj toho milosrdenštwj při nich, aby lásky něgafě k nám dokázali! Sami w štkwancym oděwu, w šarlatu, akşamjstě, kmentu, liščinách, před tebau je postawngj: my pak w chatrných swých hadějch před tebau, hanbic se, vkazugeme. Oni we dny swátečnj rozkošj vžiwagj / gedj, pigj, hodngj: my pak hladem přimjrame; nebo když ruce zahálej a odpočiwagj / y zubowě zaháleti musj. Gešto zdažby onino tehdaž aspoň špižjruj swých otewřiti neměli? Zdaližby dwau, třj, čtyr nás wbohých k sobě pozwance / toho chleba poštyntanti nemohli / abychom wšični w takowě dny před tebau se weselili? Neměliližby raucha toho a šatů, kterěz w truhlách molowě kazj, propůgčiti / aby se aspoň prochodily / a před zkázau bránily? Ale ach nastogte / takowá gešt ta gegich štedrost / že když chudj twogj, slepj, chromj, wodnotedlnj a gináf bjdami škljčenj / aneb neššastnj wěžňowě, y před těmi Chrámy se postawngj / a pro to neyhlubšj Milosrdenštwj Božj, kterěz gim tam hlášáno býwá, a za něž se šnad Wodlšiwagj, prošj / aby se šlitowali; vbrautkani špiše než wšlyšjani neb retowáni býwagj. Wnožj w důstogných čubách a w ranchu štkwoštném wykračngj / y došti z nábožna gafo šama pobožnost: a wšak špatřiti an tu chudj gešt / odwrátě oči pūgde mimo / aniž se hnanti dá, aby gedintj haljě gménem Božjim na sobě wymodliti dal. Wěbrž y na twě služebnjch a

zprávce šwě / proto že se někdy za některého z nás přimluwj, hndwati a domlawati je neštydj! Wlaš Pane Bože takowých ctitelů mnoho. Gešto cožby newdčěnému boháci wbylo / kdyby k službě twé gda / pár nebo diwa halětků s šebau wzal / a potom pro gměno twě prošěcymu poštytl? Wno w tomby twau wůli naplnil, a šwan k tobě wděčnost pronešl: ale widjš Pane Bože gať halěře gednoho wjce šobě wážj / než důstojného gměna twého / kterěz nadarmo do wšj swých pauštětj jměg! Wiště Přikazateli / gaťož dle zakázanj twého do wš nadarmo bráti nešlyšj welebného twého Gměna / tak do wšj na prázdno ge pauštětj / k též nešlechetnošti přináležj. Wpadáme někdy některj w bjdu a nedostatek y w prodluženj se častokráte: a wšak w tom postaweni gšance / přenešnadně milosrdenštwj vžiti můžeme / aby neb pūgčili a založili / neb šljbili a k rukogemštwj se propūgčili: gešto je často před nimi třeseme / z toho šrdce hotowi gšance zaše nahražowati / a ne gen to čimby nám wděť učinili nawrátiti / ale nadto y odměňowati se službami šwými / tělem takměř y dušj konanými. Ale nelze doptati se milosrdenštwj: aniž tu gměno twé / kterěz gindj neywyššj a neyplatněgšj býwalo wtočjšť, co pomůže. Wle toľby gešťe šnesytedlně bylo / že w swých wěcech tak haužewnj a nezbylnj gšan: kdyby aspoň toho malička, což od tebe nám propūgčeno býwá / a my w potu twări šwě nabýwáme, nám přáli: Wle ó

nešmrtný Bože! gafa nenašycená těch hltáků žádost! že plně magice štodoly, truhly, koše / nám předece y ten chléb náš z rukou a z vst vydráží: ne tak syce kvaletem a nášlím / gako fforteli a obmysly předivnými. Máme mnozý přetěžké žiwosti své: a wšak gimi dnem y nocí pracugje / ne jobě než oněm nahájme. Wymyslili na nás w té přičině přehytrý ffortel k zhaubě našj / že w nauzy našj sami se ohlašugj / a přjwětjw i ljtostjw widjui býti chtěgje / zakládati hotowi gjan: ale potom wrchowatě toho od nás y s lichwan wyhledawagj / nie giž byt o kúži šlo, nelitugje. Tak že mnozý z nás nie negjme než ošlowé gegich / od nich což do wst wzýti máme berance / žiwosti pak své wšjeku užitek gim donášegje / aniž w tom gafa ljtost nad námi vbohými gest. Mnohých o to gest péce / aby lidj potřebných co neywjce k jobě přiwábili / a činj to pod zášteran ljtosti a dobročinnosti. Mězy tjm když ge k sobě naučj / a nastytáujm nětčeho w dluhy jobě zapletan / giž ne gináf než gako s swými otroky zacházegj podlé wůle své: tak že mnozý po mnohá léta pracugje, boháčům wšjeku žiwost swan donášjme / sami ani toho Chleba do šjtosti nagjsti se nemohance: naposledy když při nás šly necýti / a naděge nenj, aby nás déle w otroctwj užjwati mohli / žžjragj nás do konce / na Statečky našje přjpowědi dělaj, z chalup šháněgi / a na žebrotu nás, manželky y dítky našje

přiwozugj. Mladto ne gen sami nás z své strany šftabj a hubj / ale y giným, aby nás vbohé lidi trápili, napomáhagj. Nebo mnozý pro hanbu nejměgje na lichwu nám chudým a mzným pügčowati / a za ty chtěgje widjui býti kteřž auroků neberan leč od cyžých / jakž Pán Bůh w Zákoně swém dowolil / židům na lichwu pügčngj / a potom nám k nim wřazugj / kteřž y jobě něco přitáhnutí chtěgje, dwognašobnj a troгнаšobnj auropy od nás beran / a nás škrze to něšťastné lidi žžjragj. Mladto rozličné roboty wymeyšlegj, těžká břemena na nás wzkládagj / sami se gích ani přtem nedotýkaj: a ačkoli gim w štatku nigafž se wrownati nemůžeme / wšak mezy tjm / z toho což pracně w žiwosti své dobudeme / wjcegi danj, y z té špatné chalaupky / než oni z swých mnohých domů, aneb giště s nimi zároweň, dáwati můjme. Máli kdo z nás při gakan před šandem s někým bohatšjím / řjdko práw zůstane. Nebo sami čjm podmašřkowati nemagje / dary a vplatky předchycowáni býwáme / a škrze to našje Pře wždycky nešprawedliwé: tak že se to zhušta plnj těchto časů / což tam někdy řjkawali Prorocy twogi, že za pár štřewců prodáwán býwá chudý. Mlaproti tomu řjdkě gest diwadlo / aby chudého pře šprawedliwá zůstala. Tak wždycky maštné šwrechn zplýwati můj. Ach politůgž se tobě toho wěčný Bože!

Naposledy / y to námi hýbe nemalo / a y teban
 by hýbati mělo ochránce náš: že negen štatečkowé
 naši chudj wěchtem gšau gim k zmjtanj; ale y nás
 samy pro tu nešťastnuu chudobu / gešto obraz twiug
 gíme, jobě zlehčugi a za nic wážj. Sami od sebe
 wšjecko činjme a činiti mušjme / což k wetěnj gich
 přiuáležj, pozdrawenj dáwáme / klobanky šujmáme,
 klanjme se / bá y wáššnostj a račenj dodáwáme /
 a diw se co zemštým negatým Bohům nemodljme;
 ačby giž tuffim y kletánj před sebau a modlitbám
 radi. Sami pak co od nich máme? to abychom
 gim onuce byli / o něžby kdy se komu z nich
 ljbj, nohu otřjti wolno bylo. Wjce jobě častu-
 frát pša swěho wážj, než chuděho člowěka. Šduž
 se chudj z chudých rodjme / gakoby se štěnec na-
 rodil tak se to wážj. Pakli kdo umře ani kdo
 s nim powygjti nebude / leč sami jobě tu čest wě-
 njmeli. Z nich pak umřeli kdo / wšjecko Město a
 Štada at gest tu a kwjly: narodjli se gim kdo /
 wšicni o tom wězte a plěsejte. Gestliže kdo z nich
 mluwj: wšjecko gšau Šalomauowa šlowa / pozow-
 rugte wšicni. Promluwjli z nás chudých kdo / byl
 y platně bylo / aneb se toho ani šanditi nebude, a
 zůstaneš za blázna; aneb že od chuděho rada
 wyšla / pohrdne se nj, aby nezpyšněl. Wdeli mimo
 chudj a pozdrawenj dá / ani se nepodečuge / aby
 na tom došti měl když na neg pohlednanti račil /
 ač y to řjdeké. Mžjdekj z nich zrak šwug na chuděho

opře / bože se šnad, aby se nenakazyl: pakli náhodau
 pohledj / štetě gen, ani wěi rychle zase šneje / aby
 se nezďalo že ho tjm etj. Au y k tomu Šmotrow-
 štwj / kteréhož se w Šteřstaušké twé Šyrkwi vžjwá,
 gich vžiti nemůžeme: gešto ty znáš, žeby to wšle-
 tilj řád byl (a gest w některých kraginách / kdež
 wjce pobožných máss) aby bohatj djetám chudých
 lidj za Šmotry se propuščowali, aby po šmrti ro-
 dičů wbohých byl, kdoby se o nešťastné opuštěné
 Šyrowky vgjti / a ge k dobrému dušje y těla wěsti
 mohl. Dito pak y w Šyrkwi twé, kdež aspoň row-
 nost by býti měla / pýchu prowodj / nad námi se
 zpjunagj / za onuce jobě počjtagj a kladau: a z nás
 wždycky šnažnějšj gšau šmjch jobě dělati / nežli nám
 wbohým lidem něčim w hod se věiniti.

A protož došudž se dhwati budeš, ó Šandee
 wšj země? Došudž se nevgmeš o při chudých? Wšjak
 pak o tobě pjšmo mluwj / že gšy proto škusjenj we
 wšjem / aby uměl čitedlnost mjti bjď našjch / a nad
 těmi kterjž ge šnássegi se šlitowáwati: Šdež tedy
 gest gaká lštoř? aneb gestliže gest, pročez pak gi
 nezgewjš a nešlitugeš se škutečně? Šebo šyc wjme,
 že wšewědanch gšy / a což před tebau mluwjme,
 znáš že tak gest. Šlečiniž se tedy nešlyffe, o Bože
 pomšt! Powštaň a vgmi se o při našj. Šdybychom
 žádati čteli / aby rownost učinil mezy námi / a
 zbožj šwá mezy wšjeky nás gednostegně rozdělil /
 nic bychom nešprawedliwěho nežádali: Šebo gakož

gŕy nás wiſſecky ſtworil / ty gediný wčiniteli náš,
z gedné krwe, t gednomu cyli, gednoſtegným ſpů-
jobem bez rozdjlu: tak také ſluſſnéby je býti zdálo /
aby wiſſecky opatrowal bez rozdjlu. Aluiž žádati by-
chom chtěli / aby nás nad onyho powýſſil / ge pak
ponižil; než to toliſto, aby zároveň ſewſſednými
nakladał. Cožby ſprawedlnoſti twé giſtě naodpor
nie nečelilo. Al wiſſak ljbilſi je tobě to tak / nechajž
geſt tak: Tohoto nie méně žádati nepřestaneme / aby
nás tak přjliſ poſſlapáwati a wtiſkati nedopauſtěl /
a oněmno mweně poručil / aby ljtost nad námi
měli / a nechťli nás, tedy aſpoň obrazu twého
w nás aby wjce wſſetřowali / y také w muzných
naſſich potřebách ſlž naſſich wjce ſobě wážíli. Což
geſtliže je ſtane / Pane a Králi náš / a tento ne-
řád w ſwětě naprawen bude / budeme mĵti z čeho
twé gméno chwáliti / a budeme také potogněgi moey
tobě ſlaužíti. Al protož poněwadž y twé ſlávě na
tom něco záležj / ey powſtaniž a zgew je / wgmí
je o při chudých a wyweď gi / al poznagi wiſſični,
že ty Bůh a ochránce náš gŕy / a wiſſecky dauſſagieých
we gméno twé. Amen ſtaň ſe Králi náš . . . Dáno
z uđolj pláče / a zpečeteno ſlžami ſſlaužených twých.

Odpowěď Pána Wejſſie Kryſta na Supplikacích lidj chudých.

Miloſt wám a pokoj od Boha Otce / ſkrze
mne rozmnožen buď. Amen.

Wjernj naſſj milj / wděčen gsem toho že w bj-
dách ſwých ke mně ſwému Pánu ſe obracíte, a ode-
mne pomocy a retuňku hledáte. Takj zaagiſtě ſluſſj:
mně geſt dána wiſſeliká moc na Nebi y na Zemi
abych podle wůle ſwé wiſſecko řjdił a zprawoval /
pyſſné potjral pod nohy ſwé, zaſtáwal pak chudých
ponižených. Tjm tedy, že mne ctíte a čeſt ſamému
mně náležitan, ſamému donáſſjte / w tom neyprw
wězte, že milau mi wěc činjte. Má zaagiſtě geſt
pomſta / gá odplaťm a kdož by mi w to ſe wtjral
a Wleč mně z rukau bera ſám pomſty konati chtěl /
neſneſytedlný můj hněw, a zůriwan twář by proti
jobě obrátil. Kterjž tedy ſoli to činjte / a ſwé
křiwdy a nátiſky mně poranějte / wězte že w tak-
wých zalibenj a kochánj ſwé mĵti ráčjm. Nebo aniž
gá ne newjm o tom co ſe děge: nahét gſau a od-
kryté předmnan wiſſecky wěcy; oči mé gaſněgſſj gſau
nad Slunce, a pronikagi y do neyhlubſſjch tagnoſtj;
wjdám gá waſſe ſlžy, ſlýchám waſſe wpenj / y ta
wzdychánj waſſe taguá, mně w powědomoſti gſau;
tjm ſe potěſňowati můžete. Ale znamenámť také při
wáš horliwoſt / kteráž prázdna g(e)ť vměnj, a widjm

netrpělivost / kteráž vás k vyhledávání odemne toho wede, načež vám ani mysliti nesluší. Rádi byste aby rovnost byla w zboží a bohatství mezy všechněmi / a abych neuvolňoval jednomu w ruce wje než druhému. Ale soudíte co mluvíte? a rozumítež že tjm dále než vám náleží saháte / místo Božího řizení, své rozumu stawíte? Odpovězte mi na toto: ghanli všickni duové w roce gednostegně gasnj a horcj? a chtělil byste žádati toho? A tomu, gestliž všicko stromowj gednoho zrostu? Všickoli gednosteyně welikého listu? Všickoli gednosteyně Dwotce nosj? čili některé všeho prázdne gšanc owotce, giným způsobem ku požitku gest? Všickoliž kwítj gednosteynan má wani? Všickoliž také gedné barwy býti má? Znamenáte snad že při těch věcech rozdílnost ta a rozličnost všlechtivosti gest půwodem / a Boží Mandrosti důwodem. A co? při neovšlechtilegšjim tvorů swém Pán Bůh té své mandrosti užívati nemá? Dšwjeněgj na to starý ouen můj služebnjš hleděl Syrach: kterýž powěděl, že vměle Pán Bůh rozdělit lidi / ačkoli z prachu všickni zároveň stvořeni byli. A že gaťož gest hlina w rukau hrnějře / s kteráž nakládá podle wůle své; tak Stvořitel w rukau swých člověka mage / že s nim zachází podle vsauzenj swého. Mžekneliž pak hlina k hrnějři; proč semnan tak zacházíš? Pročs ze mne toto a ne ono učinil? Wšzte mogli miš at se od rauhánj vzdálj gazyt wás!

Bohu zanechte cest geho / a geho řizenj a vyměření ostrjhegte. Nebo Hospodin gest / činj což je genu libj. Mězy tjm, což gšem řbyš Matce Synůw Zebedeowých řekl / vám nyní prawim; Mějte zač prosjte. Nebo ay gá wěrný šwědek Boha Dce, toto vám šwědčjm / že mnohým z wás k dobrému to což při wás je děge, slaužj a se wztahuge: lépe vám zagiště podle těla býti chudým, a w Bohu bohatým, lépe na šwětě nauzy trpěti / a wěčné wgti. Zdáli se vám blahoslawený oněch žiwot (w kterémž šyc bludu wězeti obyčeg gest lidšj) a wy tjm k záwisti a nepokogi se wedete / wězte, že w čem prawé blahoslawenštwj záležj, nerozumjte; na to wje co při Boháčej gest, než na to co w nich, hledjce. Zewnitř gest zlato, štrjbro, drahé kamenj, pěkné rancho; Wnitř štrach, štarost a šfrešowánj, hněw a nečistota: Hledjte na to že gšan w rozkošej / a nehledjte že řjdnj z nich gest / aby w rozkošej nebledl, neb nehuil, neb neschl. Wššto waffe štywa chleba z mého požehnánj, wám vžitečněgšj gest / než oněm šlawné gegich Wěčeře a Pančety / wám zdrawěgšj hřstka wody / nežli gim gegich šylná wjna / aneb gacjkoliw ginj drazj nápoowé. Čžehož se tedy wám pod mým opatrowánjm nedostává? A tomu wstawičné gegich rozkošje, zdaž gšan rozkošemi? Zmrzj což každodennj gest / y sama šladkost wstawičným užívánjm zhořkne / aneb aspoň šladká býti přestane. Můg pak škrowný štůl /

kterýmž wás krmím / že wždycky wám sladký gest /
 sami mi swědkové toho budete. Ž oněch gak řídký
 dočeká žiwota dlaněho / rychle gedni za druhými
 gdu / kažďý téměř aneb je lakomstwým zffrefuge a
 sežere; aneb rozkojšemi zhnogi a zahubj. Mě pak
 požehnánj wás obyčegně šedinami forunge / ač
 řdyby y tu wámi často nescházelo. Onino dochá-
 zegili kteřj štarjšjho wěku / zdaž brzy ohlédáš aby
 na jwých wlastnjch nohách který křácel? než od
 čtyř nojhčů z mįsta na mįsto co špaleť přenášjju
 býwá. Powrchu zagistě wšjecken zlatý / wnitř bude
 wšjecken šhuilý a šplácený. Což gest tedy / což wám
 wašj wěc tak hrubě oškliwj / a abyšje oněchno
 špášobu šobě žádali, nutj? Krátce djm: to, že což
 gen zewnitř při bohatých je třpytj, špatřujete a
 oči šobě zaslepugete. Šned gakž wzřjte někořo nád-
 herným ranchem oděného / zbřháte je, wzhlédáte
 naň, klanjje se co modle něgaké: odtud wám zrak
 pocházj / a myšl po témž dychtiti počjną; oněmno
 pak myšl je dime a pýchj přibýwá / gešto řdybyšje
 wy těmi wěcmi zhrdali, na ně pozoru neměli, ř ge-
 gich nádhermostem očj neopjrali / w rozmławánj
 na Smaragd neb Rubjnu na přstě se třpytjcej je
 neohlédali: rancha také měkého neohlědownali; šum-
 mau nechali gich / nechabj šobě bořatj byli: tedyby
 gřstotně to dwe z toho šřlo / že by wám žádost
 ř gměnj, čehož nemáte, se neplodila: a gim že by
 nadýmánj myšli gegich všedalo: nýbrž wlidně, přj-

wětiwé a wěinné ge byššite wěinili. Sami by zagisťe
dobrowolně k wám chodili, k jobě zwali a prosyli
gen aby měli komu šwé krásné pošte, štolu, koflíky,
raucha, přstenu atd. wřazowati / a aby byl křobu
je tomu diwil: poněwadž takowá gešt wššech lidi
powaha / že gim žádně gměnj bez šwědku přigemné
a wešelé nebýwá. Ale což wám k špokogenj wás
mnoho mluwiti mám? Pohleďte na mne / kteréhož
za Pána šwěho držíte a máte: a gšem. Zwalíž
gšem gá na šwětě byw nemohl také užiti bohatštwj
a rozkošj / ke wššemu práwo mage? a wššak hle
pohrdl gšem tjm / a newywolil gšem jobě ani křo
bych hlawn šklonil: rozkošje mé býwaly chlěb pod-
popelný aneb gčuný / někdý k tomu kus ryby aneb
pláštěk medu / ač y toho newžducky býwalo. Wápo-
pak mŭg obyčegný byl ten, kterýž z oblačůw po-
cházy . a napági zemi y wššecky žiwotěichy. A wššak
ay žiw gšem! ?) mněi gšan jobě newážili . y gái
(gakž gšte wy šebe nazwali) onuch gšem byl lid-
štan . a w pohrbání y wššech. Wědělili je šemnan
o šwé kořisťi: ano y to čehož mi nedali, brali mi.
Ale gá předštwiw jobě tuto šlawu . opowážil šem
je haubny y chudoby y wtrpnošti wššeligaké: a hle
giž tomu konec! Wěrný byw nalezen w wtrpenj,
šlawau kornowán gšem: a wám křož dowěrně obcu-
gete řádu Božjmu, to též štrojim. Wššlyte, že krátký
gešt unyěgššj žiwot wáš / brzy bude wám y oněm
zeměšři: wy tu necháte šwé chudoby, oni šwěho

bohatstwj. Hodněliž tedy o to tak přišli štáti / což
hned ku proměně přigiti má? Mezy tím toto wám
šlubi / že wás neopustim kdož mi wěrnj budete;
¶ Před Otcem swým dobrého wášeho gednatelem
budu / y tēm také boháčům podle žádosti wáši ná-
wěšti báti o wůli své (giz privé hyc prohlášené)
nepominu / a takowé s wámi nad slusnost nenále-
žité zacházení, gim konečně zapowjm; tak abyšste,
že y zde odemně retuňk máte, špatřiti mohli. ---
Wěgtež se dobře, a we mne dauffati nepřestáwegte.
Datum z Mebe, přibytku Swatosti mé / atd. Gežjš
Kryštus Spasitel wšech swých wěrných milých.

Druhý Kryštin List k Bohatým.

Gežjš Kryštus, Božj wěčný Syn a ney-
wyšší Ředitel wšech věcí / tēm kterjž
z požeňuánj mého zbožj a štatky magj /
požeňuánj své wzkazugi.

Metagjm před wámi toho lidé mogi / že mne
psanj a Supplikacy ponjžená lidj chudých po swěte
rozptýlených, došla / w kterěž s pláčem a slzami
tauzj mne swému Pánu a ochráncy bjd swých / a
štjžnost štostiwan proti wám Bohatým wedau / že-
byšste vkrutně a neljstiwě s nimi zacházeli / ge
w pohrdánj a newážnosti měli / a štřewa milo-
šdenstwj před nimi zawjrali / ne gen z swého gim

dobře nečinjce / ale y což gegich gešt, diwnými šfor-
teli a obmyšly, často y nášlym uchwaengjce. ¶
Wjmě o tom, že tak gešt a že gim na wětšijm djle
křiwi gste. Mebo gá gsem ten kterjž zpytuji ledwj
a šrdce / a kterjž gsem se proto wyšoko pojadil /
abych špatřowal wšeccko. Wjm škutky wás obogich:
aniž wolánj wtjštěných oslyšjeti mocy budu. Řaditby
šyce onino tomu (ačkoli s chaustiwostí o tom mluwj)
abych wšeccky věcy dobré obecné věnil / a aby ka-
ždému z nich djl toho je doštal, což za wámi zby-
tečně zůstává / wzauwagjce za nesprawedliwé, aby
někomu zbýwalo / ginému se nedostávalo; než aby
šrowáno to bylo rowným djlem. ¶ Wšak můžete
wěděti / že tato věc při prwnjm a štarobylém způ-
sobu pozůstawená bude / a takowého šrownánj na
ten čas se zanechá. Mež wámi, kterěž gsem za Šja-
ffáře nad Štatkem swým ustanowil / přjnně pora-
čjm a rozkazugi / abyšste nad čeládkau mau (nebo
wšechněch gsem Pánem) vkrutenstwj neprowodili,
njbrž tím což gsem wám w ruce wwedl / ge dle
možnosti opatrowali. Ne proto tělesný Pán Wřed-
nišy a Šjaffáře šobě ustanowuge / aby wšeccko
k šobě obraceli: ne proto gim penjze, potravn a
giné věcy w ruce dává / aby to šchowáwali /
než aby čeládce geho rozdělowali podle slusnosti.
Na čež wám Boháčům giz se pamatowati nechce:
nehcete wy než plnomocnj Páni, w tom co se
wám do rukau dostává, býti: gešto má Pra-

aspoň litošti lidé k lidem je věili. Gafť gest koli, wás boháči gešťtě pamatugi / abyšťte sobě všmyslili / a hněwu mého proti sobě neshromazďowali. Nýbrž abyšťte bez výmluwy byli / gešťtě wám gednau gajně a šwětle wůli swau oznamugi / a Záfony šwě wyhlassugi / w nichž je wzhlédati a čeho je od wás wyhledáwá, poznaťi mocy budete.

Neyprwé powědjno wám w Zákoně: Milowati budeš gedenkážďy bližnjho šwěho. Kteréhož Přikázanj kažďy sám wykladačem býti můž / toho šťěře, čehoby od giných aby mu činěno nebo nečiněno bylo, wyhledáwati chtěl / sám to též giným powi- nen že gšy wěz. Powěděł Zacharyáš prorok můj: Dokazůjste litošti a milosrdenštwj gedenkážďy k blíž- njmu šwěmu: Wdowy, Syrotka přjchozých, a chu- děho nevtiškůge / a zlého žádný neobmehšlegte w šrdecy šwém. Zach.: 7. w. 9. 10. Poručil a roz- kázal Bůh můg a Bůh wáš / abyšťte při žni a žbírání Dwotce wyštrjhalj se paběrkwati po sobě: raděgi brž něčeho naschwále po sobě zanecháwali / pro chudé a přjchozý / aby podlé wás na šwětě žiwiti se mohli. Deut. 24. w. 19. Muth: 2. 16.

Položil ten týž Bůh y tento Zákon: Gešťli- žeby schudl Bratr twůg / a wštalby ruce geho v tebe / tedy aby ho pošlynil: Aby nebral od něho lichwy aneb wroku / ale bál je Šwěpodyna Boha šwěho, aby se mohl žiwiti Bratr twůg v tebe.

Peněz šwých, dj Bůh, nedáš gemu na lichwu / aniž pro zysť půjčowati budeš obilj šwěho. 3. Mlog. 25. w. 35. 36. 37. Wjz podobné wěcy y 5. Mlog. 15. w. 7. a dále.

Powěděł gšem y gá na šwětě byw: Půgčůgte, nie je odtud nenaděgce: Luk.: 6. 35. A můg Apostol wěrný, Pawel / takě o tom položil; Že wšjedněm dobře činiti šluffj / a neywjce pať domá- cym wjry: a to bez wštáwanj a oblewowanj.

To tedy wěztež že gest wůle má, podlé njž čey abyšťte je chowali k chudým mým / a ničeho wjce je nedopaušťěli, pročezby proti wám wzdychati a šlzy wyléwati museli. Nýbrž aby gedenkážďy od této chwile / měl wěťšj pěči o bližnjho šwěho / nežli se to od mnohých dalo / k dobrému a wzdě- lání geho, tomu čey. A protož, toť wám přjnuě poraúčeti ráčj / nentiškůgež chudých mých / buďte čitedlnj bjd geňjch / na ně nad šluffjnost wje nevtlá- degte / wjce než náležj od nich nežádegte / w čas pokut a metliček mých, obzwlášťně řdyž bych někdy y pro hřjchy, y pro šluffjenj waffe nepřátel y do- paušťel / wěrně gich, gako sami sebe / statky y ži- woty zastáwegte / wěrněgaj a opravdowěgaj, než je to posawád dalo. O mé tedy wědance wůli, jna- žůgtež se šťutečně gj oštrjhati / abyšťte hněwu mého y pomšt budacých wjati mohli. Wěgte se dobře, a wěte se dauffati / ne w negištém zbožj / ale we mně Bohu žiwém: tak šťastně štanau wšjedky waffe wěcy.

A tomu zdaž škuffenjm šhledáno není / že takowým Korábničkům, kteříž gednau do bŕdy se wwedli, a giž w tom daru nestydatosti došáhli / ničdy došti se newčini / a pomocy jim nelže: Dobude se někdy s pomocy našji wen gafo z bahna něgakého / anť než se žij ou zase tam: aby se y častěji s nimi pracowalo, nic nebyvá platno / giž škuffenjm to šhledáno. Mewidj se tedy darmo wody přilěwati; než kdož chce mizařem býti / w tom ho nechati. Anť neřagichyho / po gednom, druhém napomenutj zawrey gŕi kázal / a sám zamjtas: a my bychom s takowými, kteříž wstawičnj čtější býti žebráci, meřkati se měli? Mchť pracuj a přichowáwagj / nebude potřeby nařkati, že my máme plné štodoly, špižjruy, truhly / oni pak že nic / také mjti budau. Al co šprawedliwěji gafo darů twých šobě wážiti / a což ty tomu dáwáš tjm nepleytwati? Šdyby pak nynějšjim tēm Šterchřům každěmu dáwati se mělo / (kterýchž došti gešt / a wjce by gich hned bylo, šdyby wšickni šnadnj k dáwánj byli / a gegich lenost šfedorwali) y šdežby tomu konec byl / a my načbychom šebe, manželky, dŕky šwé přiwedli? Dwššeko bychom se připravili / a tak bychom ani my, ani oni naposledy neměli nic, a wšickni podlé řádu choditi bychom musyli / čehož nesmýšljme aby od nás žádati měl: poněwadž chceš abychom dobře teželi hřiwunami, y tēmi tělesnými / a nemrhalj což gŕy tomu šwětil / řkagj a nařkagj, že gŕme ne-

mišřdnj: a kěž rozdjš věinj k tomu gŕme nemilořdnj? A takowým gŕme nemilořdnj, korábničkům a hndlařům / kteříž šobě nic přiwěsti newmēj / a kteříž nehodné se čini, aby se nad nimi člowěk šlirowal.

Šidem bŕdným, chromým, šlepým a gináf ne-možným, šdyž k nám přichážegj, nedáwámeli hřiti zlata, wždyt gich také pohlawě z domu newyšřkugeme. Dáme haljřek, neb kus chleba: ač y tu že vžjwáme rozdjš, kdož nás šprawedliwě wiiniti může? Mlebo gacjž nynj gŕau lidé, giště takowěi gešt potřeby Examiniwati / neníli něgakého podiwodu: neníli gonáf zdrawý / aneb wždy ne tak nemocný, aby proto něčeho dělati, a chleba šobě zařluhowati nemohl. Zase šdyž widjme, že opatřen gešt na ten čas / (poněwadž často přichážegj, plné kabele chleba z předu y zadu wšŕce: halčřů poť co nazbjral newřáže) / kdo může šprawedliwě nařkati / geštliže nečinjme pomocy tomu kdož nepotřebuge pomocy? Mla twůj Šákon se odiwóláme / žeš zbraňowal sám před Šwině perel metati; totiž nehodným něco činiti / tuto pak w takowě přjčině šchyluje se k tomu / aby twým darem, kterýmž náš život štoaj, pleytwáno bylo / zleliž gešt tedy že opatřenošti w tom vžjwáme? Mlařkagj že w našjch Štodolách, mančnjch, špižjruách myšji kazý to, čehožby oni vžiti mohli. Mle wšš milý Šane, že šobě twých darů tak wážjme / že šdybychom myšjim w tom

tať snadně překaziti mohli, gafo těmto ničemým
lidem můžeme / nikoliv by ony toho nám nekazily.
A také, gednat gest wč / buď že myšši škazy
aneb žeby oni to zkaziti, a škrze své štěwo pro-
hnati měli / poněwadž takowým lidem, čjm wjee
je činj / tjm wjee w lenošt a wtráčenj toho / což
je gim do rukau dostává, je wydáwagj / a naše
gim pomáhánj, nenj nic giného, než gegich lenosti
posylňowanj. Což je pať lidy naprosto bjdných a
nemožných dotýče / tiť na nás nemagj dokonce co
nařkati / nebo je wj o tom a jnešenj gest / že
každá obec své chudé opatrowati má, k čemuž y
dúchodowé zwláštnj nařizenj gjan: a také že bjdy
magj / což gest to diwného? proč w tom na nás
nařkagj? wšak y my bohatj gñance / bjdam roz-
ličným, starostem, ffrešováním y nemocem poddáni
býti / a řduž ty to na nás wzkladáš, w tom je
trpěliwě mjtí musíme.

Stěžuj si jobě že nezařadíme, w důfogemství je nepropůčgememe: ale kdožby mandrý lidem lehkomyslným, lhářům, posladačům w tom rád se propůččoval? Všťe tys nás Pane naučil opatrnosti té.

Nebo tak v pŕjímě čteme: Nebýweg mezy rukogměmi, a mezy sľibugjěmi za dľuhy / Pŕjil. 22. 26. A opět: Welmi sobě jřkodi, kďož sľibuge za cyzŕho / geřřto ten kďož nenáwidj rukogemřtwj, bezpečen geřřt / Pŕjřlo. 11. 15. Item, Rukogemřtwj mnohé vprŕjmě na zřkázř přivedlo / a gako wľnobiti

gimi žmítalo, Může znamenité přibýtků zřavilo /
kteříž se toulali mušeli mezy cyžými. A kdož se
zapletá wčemi cyžými, vpadá prý w šandý : Syr.
29. w. 21. 22. Takhle nás laškavě milý Pane
před nebezpečnostwjm wystrěhati, a k opatrnosti
napomínati ráčš. A gestližeť za toho wčn / kterýž
k nyměgšjmu přirounaný zlatým se gmenowati
může / takowé opatrnosti bylo potřeba : Čjim wjee
nyň / když wšseliká neprawost na wrch wzešla /
když Swět wšselikými lstni, obmysly, sfortely gest
přeplněn, opatrnosti takowé gest potřebj ? A zdaž
nás k tomu wlaštuj naše škujenj, zdaž každodennj
přjkladowé newěj ? Wať mnozý škrze rukogemštwj a
šliby, w nichž se takowým nuzatím propůjcowali /
šebe o štatky y došti weliké připrawuj / na šebe,
moža gináč bez toho býti, chudobu, nauzy y na
šwé potomky wwozuj ? A protož newandjme aby
našjkánj na nás těch nuzatů, w tebe, platné proti
nám býti mělo : Poněwadž my podlé twých napo=
menutj a wyštrah w tom postupujeme / a k do=
brému čyli šměřujeme : Kdež pak domlawati se
šměřj / že gim eti náležíté newčinjme, a od nich gi
šami wyhledáwáme : Kdyby šind měli, w tomby
mluwiti přestali. Nebo což gim klaněti se máme,
protože chudj gšan ? a wšjickni gaťo šwěcených koštj
štetěti / aby se žádnému nic newblížilo. Že my
etěni býti dčeme / co se tomu diwj / zdaliž newj
y w tebe šprawedliwé / aby kterěz ty etjš, y od
giných etěni byli ?

Zdaliz Wředniſt nebo Šaffár wětſſi wždy weti-
woſti od Ťeládſky ſ jobě newyhledáwá / nežli gi
ſám gim činj? Al kdo ho obwinj, že to zle činj?
Tys pať náš Šaffári ſwými nazwal / kterýmž
ſtateť a čeládſku w ruce gſy wwedl ſ opatrowánj.

Geſſtě y to přidati muſyli / aby měli wjee proč
potom naříkati / že prý ſtatečky gegich a žiwnoſti
žžjráme / a y o to málo, což magj, ge připrawu-
geme.

Náčez ač by téměř hodné nebylo odpowjdati /
poněwadž přjliſ mařawé wěcy hlaupě na náš jě-
tagjce / ſami ſe w podežřenj dáwagj / že wjee,
gaťž prw řečeno, ſkněj než ge bolj: Al wſſať nech
ſandj toto dwé. 1. Nemaſjli z to rozumu / aby
widanc náš tať žrawé a hltawé, ſ nám žiwnoſti
ſwých nenofyli? Wždyť my za nimi nechodjme, ani
gim newydráme; Potřebuſjli pať náš w čem, a
na náš ſtateček žiwnoſti ſwé prowodj / chceme tať
wžitěť z toho mjti: a ſprawedliwé geſt. Wſſať nám
na ten ſpůſob ſmlauwu činj / pročez tedj ſ nj
ſtáti nechťj. 2. K tomu zdaž geſt to hějſſné / když
kdo pilný gſa ſwého Hoſpodářſtwj a žiwnoſti, roľj,
Lauky, y Domy ſ ſwé potřebě ſkupuge? Zdaž to
aneb z mocy lidem běrem / aneb darmo? Wſſať
za to penjze dáwáme: a kup wždycky wſſechněm
ſwobodný býwal, Božſkým y Lidſkým Práwem: Leč
že w Starém Zákoně wen z rodu nic ſe prodáwati
aneb odbýwati nemělo. Ale Zákon ſtarý giž přeſtal;

nyňj gſme pod miloſtj, a ne pod ceremonyemi.
Z čehož ze wſſeho patrné geſt / welebný Králi / že
naříkánj chudých, kteráž ſe na náš děgj, marná
gſau / a gruntu prawého žádného nemaſj. Protož
naděgeme ſe / že ty ſprawedliwý, ſprawedliwým,
y neſprawedliwým ſprawedliwě učinjſ: Wenochů
w nauzy zanecháš; náš pať kterežž prácemi ſwými
a potem ſwým, twého požehnánj jobě dobýwáme,
požehnaš / a přiſpořjſ toho cožs nám giž w ruce
wwedl. Mezy tjm děkugeme tobě / že ſ wůli blá-
žniwých těch lidj / rownoſti té w ſwětě (bez ujž
ſwět tať dlouho ſtál a geſſtě bude) začjuati / a
cožs nám gednan dal, toho odgymati neráčjſ. Na-
děgi odtud jobě činjme / že my ſ prácemi ſwými
tobě ſe libjme / když nám w njch žehnaš, a darj
ſwé rozhogňugeš. Ťžiniž to y dále milý Pane /
abychom wěděli že gſy ſtvořitel a ochránce náš /
pro gměno ſwé / Amen. Dáno na zemi / etc.

Odpowěd weřegná Kryſta Geziſſe,

w ujž obogim, bohatým y chudým, o bu-
dancým pře gegich rozezuánj oznamuge /
a gaťby mezy tjm ſ jobě ſe chowati měli /
wkažuge.

Gá Geziſ, / ſlowo wěcné wěcného Boha Dce /
zwolený Král celého ořſjſtku zemſkého / a wſtano-
wený ſandec wſſech žiwých y mrtwých / rozezu-

watel Sprawedlnosti / Neprawosti pak wšjeliké zú-
činný mstitel / wšjedněm wám zroceným a neswor-
ným Křesťanům, milosti a pokoge škrze jebe samého
winšugi a žádám.

Gakož předešle wěrní moci milí Chudí, ke mně
s poníženoští se utkali, a štížnošti své o bezprávích,
kterých se jim w světě nad slušnost dějí, pokorně
přednášeli / y zasse z druhé strany od bohatých
repliky a odporové položení šan / kterýmiž oněchwo
nářky zweru a zničiti vsylowali a vsylugi: Což gak
náležité od obogích se děje / gá zpytatel srdce, wý-
borně wjm a znám / aniž slowy tak obarwena přede-
mnan wěc býti může: abych gi jinakau nežli gešt
býti šaudil. W čemž ačkoli giž přwé gšem se w slowu
swém ošwědčil / a wšak předece tak se na světě
děje / gakobych na to nepatřil, gakobych nerozuměl,
gakobych neslyšel! Gešto kteraž bych gá nerozuměl,
kterýž gšem učinil Srdce? kteražbych newiděl, kterýž
gšem učinil Ofo? kteražbych neslyšel gá, kterýž
gšem učinil Wcho? Gistě, gisté / že nemůže přede-
mnan vřyta býti žádná wěc; Rozumím myšlení
lidštemu zdaleka / a přwé než magi na gazyřu
slowo / giž gá to wšjeko wjm. Wjm co se zlého
děje naprosto mezy wšjedněmi lidmi / chudými y
bohatými / Pány y poddanými / mezy lidmi Swět-
skými y duchownými / y při domu swém / gakž
gšem se w tom dáwno škrze Proroka opowěděl /
nacházým neprawosti / nacházým a šaudým; A wšak

toto wám wšjedněm známo buď / že z gisté rady
a vložení Dce mého / pro přičinu gisté, plného roze-
znání této pře do neyprw přisťjho wěcegného a ge-
nerálnjho Sandu se odkládá / kterýž držán bude na
zemi giž brzo, gisté brzo, při dokonání času, w poslední
den přítomného wěku Swěta: tak gakž tehdaž žwu-
kem tranby po wšem světě náwěšti dáno bude.
Tu k tomu Sandu chey a poručím / aby mi se
wšickni postavili, z obogí strany / y bohatí y chudí
žádného newyměňugje. Gá také poněwadž y od
Krále wěku nehyššjho wšjekten šaud mně wzdan
gešt / y od wás obapolně na mé rozeznání té pře
podáno / postawiti se neobmeššám s tišýcy Angeli
šwých. Kdež ošadě šaud, rozeznám plně a dokonale
při wassí / y weypowěd podle šprawedlnosti / na
niž obědwě strany přestati powinný budete, učinjm.
Wlez y tm obogjm wám prawjm / k tomuto sandu
končěně se štrogte / y žaloby y odpory své naho-
towě mēgte: Neboť se wám w těchto wěcech ošwěd-
čugi / a pro hogněgšj wýštrahu před zlým / z mi-
losti w známost wwozugi. Wedno / že tomu Sandu
žádného dne gmenowati nechey zštrali či přes
roť, či řdy gindy ošazen bude. A protož snažugtež
se w oštawičné hotowosti býti, a své wěcy tak špra-
wené mji / aby řdyžbykoli zawolán byl / každy
z wás mohl dauffanliwě postawiti se před Synem
člowěka.

Druhé, Šwědčugi se wám škrze žiwého na wěky wěšuw / že giž potom žádného času wjce, žádných odkladů, žádných roků sobě branj / aneb někam ginam appellowánj nebude: Než gažž tu komu sedne / tak to na wěčné wěky bez skonánj miji bude.

Třetí, prohlášení wám časné y to / že šwědků z lidj žádných nebude wedeno / než podlé skutků swých gedentáždý bude sanzen / gaž ti geho osprawedliowati neb obwinňowati budau. Přineše tedy každý z wás knihy šwědomj swých / kterěz aby zprawené byly / a w nich wšickni skutkové aby byli popsanj / gá to opatřim a nařidim. Budau y giné knihy přinešeny / knihy paměti a wšewědačnosti Božj / a gažž w obogich těch Knjhách se nagde / tak sand pūgde. Proto šuažugte se Registra Šwědomj swých dobře sobě opatřiti / a tak dobrými šwědky se zachystati.

Čtvrté oznamuge se wám / že při tom Sandu bude čas sprawedlnosti a ne milosrdenstwj / kterěz mjsta tam žádného miji nebude / a žádného tu nebude mjřenj se / žádného odprošjowánj / žádného odpauštěnj. Ale k těm wěcem času toho / kterýž gest mezy dátum Distu tohoto / a mezy Sandem tjm budacým zanecháwáme; aby wolné bylo stranám w tom se pohledáwati, w mjr wcházeti, sobě odpauštěti / y v mne také čímby kdo mně winen byl / milostj hledati; wšjeko se nyní odpauštj / ale potom těm wěcem naprosto času nebude / byt

je y Mlogžjš a Eliáš podlé toho přimlawali nic neobdrži / pro neproměnitelnost sandů Božjch: to ošwědčugi; tak gažž y přiwě služebujku mému Janowi / Mudeš mūg, gednau nohan na moři a druhau na zemi štože, a diwa přstj wzhūru zdwiženě mage, přijáhl, že po smrti času nebude.

O čemž wědance / šuažtež se gedentáždý opatřiti wěc swau gažž neylépe můžete a vmjte / abyšste oštáti mohli.

Obzwláštne paž wás chudých napominám / znegte sebe, a wegšse než pošazeni gste / se nešázegte / přjliš krtého wyhledáwanj dobročinnosti zanechte. Nebo gá gšem Pán, kterýž widjm a sandjm. Nařikánj a štyšikánj zbytečných množiti se wyštrjhegte; ale trpěliwost radšje při wšem na sobě dokazugte / značice, že což se při wás děge / Božj wedenj gest: kterěz že býwá odporné, diwiti se můžete / než štyhati Boha a w reptánj se dáwati se wyštrjhegte. Myšlte owšem na to / ať což Bohatj přednášjegj a za Šwědky proti wám wedau lenost, rozmarilost, žrádla waffe, zpaury, a co wjce toho gest: to řku ať se při wás nenacházj / šyebyšste neostáli to wězte. Ždaž tomu z šlowa mého wywěiti se ne můžete / že gažž bohatstwj šamo z sebe žádného nezatrucuge / tak wás waffe chudoba nikoli nespáh / gestliže wy přitom takowj budete / gažymž wás odpurcowé wafj býti prawj. Ale známj gá skutky waffe wás obogich / a wjm, kterj gste chudj a po-

božnj / vžitku pobožnosti, s takowau myslj / kteráž
na tom což má přestati umj / očekawagje: Ne-
stěžůgž se wám w té chudobě že mně se připodob-
ňowati / wšak pak wásše gest Králowstwj nebeské /
w němž wás wěčné zbožj očekává: gestet negsau
hodna ta nyněgšj maličká sšauženj wásše / toho
welikého wěčné sláwy břemene / kteráž se tam na
wás zgewiti má; wjm také o chudých bezbožných /
wjm y kterak se k nim chowati mji budu. Sna-
žůgtez se tedy chudj býti duchem / a magje nedo-
statek wěcų zdegšjch vsylůgte bohatj býti w Bohu /
tak aby zdegšj chudoba byla začátkem a ffebručkem
wěčného blahoslawenstwj.

Wy pak Bohatj / kdo gíte a gak se chowáte,
znám to dobře / a wjm že gíte dwogi / gedni lepšj
než druzj / kterjž dobře vžjwáte zbožj mého wám
do času pŭgčeného / k mé sláwě nim směřugje /
wámk to bude k dobrému / ale hledtěž dobře činjce
w tom neoblewowati / ale raděgj čjm dále tjm
včiniwěgšj a dobrotiwěgšj býti / a za přjčinau
chudých bezbožných / chudým pobožným nepřestá-
wegte dobře činiti / ale raděgi pro dobré chudé /
y nad chudými zlými se slitowáwati / a budeť wám
to ku pochwale / nebo zdaž newjte že w poslednj
den řeknu k wám: Co ste mému neymenšjmu vči-
nili, mně ste včiniili, a zdaž neřeknu; Podte po-
žehnanj mogi / wláduěte Králowstwjm wám při-
praweným od uštanowenj swěta: Nebo lačněl gsem,

dali gíte mi gisti / žjžnil sem, dali ste mi pji /
naš sem byl, přioděli ste mne / w žaláři a ne-
mocen sem byl, a nawšjtjwili ste mne. Zdaž ne-
wjte, že kdjž chudým mým milým dobře činjte /
Dcery mému na lichwu pŭgčugete / poklad jobě
w nebi kdež mol ani rez nekazj / ani zloděgi ne-
wykopáiwagi, shromaždugete. Wy pak bezbožnj bo-
haři, proč nuzjte lid můg? Proč twáře chudých
mých zahaubugete? Zdaž newjte / že ačkoli s Sau-
dem tjm wěreghým a generálujm / proto, zdali-
byjste aspoň některj se obrátili, a hřichy swé spra-
wedlnostj wykupowali, odkládám: wšak mezy tjm
wás sanditi / a pro wás y na swé milé pokuty a
trestánj dopaušjtjm. Al protož wězte, že y w tomto
žiwotě / protože mzda dělujtů při wás zadržaná
křičj / a lkánj gegich w všj mé Pána zástupů
wdházj: wás nenaprawjteli se trestati budu / proto
že zbožj swého zle vžjwáte, a že se pozdwiuhgj
dcery wásše, gak někdj dcery Syonské, a chodj
s wytaženým krkem / a pasau očima potulugje se,
a zdrobna kráčegje / takže y nohama swýma lá-
tagj. Protož an gá odegmu okrašj těch nástrah /
totiž halže, gablka zlatá, spinadla, birěty a zápony,
tkanice, pršteny a náčelujtj, proměnná raucha y
plášitj etc. Odegmu iku / a zdaliž gjž toho po-
mjstech nečinjm? Al budeť (gedině leč poťánj činiti
budete) mjsto wonných wěcų huis, mjsto pasu roz-
trženj, mjsto kadeřj lišyna / a mjsto šjroťkého po-

dolku bude přepásánj pytlém / obhořenj pak mjsto krásj. Vymlamlaváte wy se tjm, že gest wám do-
brým a pilným Hospodárům swoboda, tu potřebě
swé domy, pole skupowati.

Alle pročez nechcete o tom wěděti / co gá mlu-
wjm: že běda wám kterjž připougete dům k domu,
a pole s polem spougete / tak že mjsta giným
nenj / gako byšjte jami rozřazeni byli k přebýwánj
vprostřed země: Vy w vsjich mých gest to / gistě
žeť wám ti domowé mnozj spustnau / ano y we-
licj a krásnj bez obywatele budau / nadto deset
djlců winičnjch wydá toliko láhwicy gednu / a
semene Chomer wydá Effi. Gakž pak koli tēmto
pomstami swými wám y hrozj y časem wio-
zugi / wšak wězte / žeť gich ne pro wás kterjž ste
bezbožnj / ale pro wěrné milé mé na swětě pře-
býwajicj / gež jem na dlani ruky swé wyryl /
gichž gako zřjtedlnice oka swého šjetřjm / a gednoho
každého ze gména znám / wškowňugi: a wšak ani
to, budeteli bez pokánj wám neprospěge. A protož
ach boháci plačte / nebo zbožj waffe šhnilo, rancho
waffe zmolowatělo: gakož slunce wzěšlé s horkostí
wšusjuge bylinu a kwět gegj prjji, tak y wy we
wsjech cestách swých wšwadnete. Y proč hynete lidé
mogi? proč spoléháte w negistém zbožj? proč ge
za oddjł swůg mjtj chcete / a budančjho toho wěčně
trwagjčjho bohatstwj w nebi nehledáte? Proč
z Mammony neprawosti přátel jobě nečinjte? ne-

wjteljž, že mne tjm nectjte? Newjteljž že takowým
newčiným, kdož w tom bez pokánj zůstanau / řeknu
gá Pán a sandce w onen den: Odegděte ode mne
zlořečenj, do ohně wěčného / kterjž gest připrawen
dábłu y Andělům geho: Nebo gsem lačněl, nedali
gste mi gisti / žjžnil gsem, nedali gste mi pjti /
nal gsem byl, nepřioděli ste mne / nemocen a
w žaláři jem byl, a nenawjštjwili ste mne / a
což ste mému nejmenšjmu newčinili / mne ste
newčinili: odegdětež odemne činitelé neprawosti.
Wogtež se tedy a rozhorletež se a čiňte pokánj /
pamatujce, že gste lidé z též země gako y gini,
wčiněni; a což máte že mé gest / gak s tjm zachá-
žeti budete / k mé jláwě neb newetě / tak y gá
zagdu s wámi k wěčnému wás bud oslawenj neb
potupenj. A oboajm wám Boháčům, y pobožněg-
šjm, y tēm kterjž gste poslawáb bezbožnj byli, pra-
wjm: Wjž čím dále tim lepšj budete / nehodnošti
muznjch lidí, kterauž wy tak pilně odrháte / w či-
něnj škutkůw dobrjch, jobě překážeti nechťeate: Nebo
almužna ne proto je dáwá / aby kdo dobrj gest,
tomu se nashypalo / než kdo muznj a potřebnj gest /
aby retowán byl. Giné ty wýmluwy waffe, gimjž
jobě w činěnj sandu a milosrdenstwj překážjte /
wiztež ať wám nezničeaj: Před lidmi je ledacos
mluwiti dá k zatarašeni wěcy gakěkoli: Ale gá
jem, kterjž špytugi ledwj / ten wšsemohanj / a
wywedu na swětlo wšselikj škutek, a ošwjtjm tag-

nošti srdec wassich / aniž podle widěnj a slyšěnj
 sanditi budu / ale sand mŭg bude podle sprawedlnosti.
 Sprawedlnost pak Božj neproměnná / gešt oheň
 plápolagějch proti každé nešlechetnosti / kterým za-
 chwácenu býti / gešt nesčetně. Myšlítež na to
 dokudž zde čas máte. Bdaž giž prohlášěno není
 přiwé / že mocij mocné muky trpěti budou? A ne-
 milosřdným nemilosřdenstwjm placeno bude? Sna-
 žtež se tedy bohatj býti w dobrých skutcích /
 abyšste hojně měli swědkŭ milosřdenstwj swěho
 w onen den; a aby wám milosřdenstwj se stalo.

Aly powěděti gšem wám! Žiwť gešt Hospodin
 slyla má / že zahynutjm žádného winen býti ne-
 chcy: Krew gegich budiž na hlavy gegich / kdožkoli
 pohrdagj radami mými. Kdo sřkodi / sřkodiž geště;
 a kdo smrdj, smrdiž geště: a kdo gešt sprawedlný /
 osprawedlni se geště: a kdo gešt swatý / posiwětiž
 se geště. Neboť ay přigduť brzy giť brzy / a od-
 plata má semnan / abych odplatil gednomu každému
 wedlé skutků geho. Gistěť přigdu brzy / Amen.

Přigdiž tedy Pane Gežissi.

